

SHAXSLARARO MUNOSABATNING OILA MUSTAHKAMLIGIGA TA’SIRI.

*Xalqaro innovatsion universiteti
Pedagogika fakulteti 60110100-Pedagogika
va psixologiya bakalavr ta’lim yo’nalishi
talabasi **Bobomurodova Dilbar***

Annotatsiya

Mazkur maqolada shaxslararo munosabatlarning oila mustahkamligiga ko’rsatadigan ta’siri ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Oiladagi o‘zaro hurmat, ishonch, muloqot madaniyati hamda psixologik muhitning oilaviy barqarorlikni ta’minlashdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, oiladagi nizolar, tushunmovchiliklar va kommunikativ muammolarning salbiy oqibatlarini haqida fikr yuritilgan. Tadqiqot natijasida sog‘lom shaxslararo munosabatlar oilaning ma’naviy-ruhiy barqarorligini mustahkamlashi aniqlangan.

Kalit so‘zlar: Oila, shaxslararo munosabat, oilaviy muhit, muloqot, psixologik barqarorlik, o‘zaro hurmat, oilaviy qadriyatlar, ishonch, tarbiya, ijtimoiy munosabatlar.

Kirish

Oila jamiyatning eng muhim ijtimoiy instituti hisoblanadi. Insonning ma’naviy shakllanishi, dunyoqarashi, axloqiy qadriyatlari va ijtimoiy faolligi avvalo oilada tarkib topadi. Shu sababli oiladagi sog‘lom muhit va shaxslararo munosabatlar jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sanaladi. Zamonaviy globallashuv sharoitida oilaviy munosabatlarga turli tashqi va ichki omillar ta’sir ko‘rsatmoqda. Natijada ayrim oilalarda nizolar, kelishmovchiliklar hamda ruhiy ziddiyatlar yuzaga kelmoqda.

Shaxslararo munosabatlar oilaning psixologik iqlimini belgilovchi asosiy omil bo‘lib, oila a’zolari o‘rtasidagi hurmat, ishonch va samimiylik oilaning mustahkamligini ta’minlaydi. Ayniqsa, er-xotin o‘rtasidagi kommunikativ madaniyat, farzandlar bilan bo‘ladigan munosabatlar va o‘zaro qo‘llab-quvvatlash oilaviy barqarorlikka sezilarli ta’sir ko‘rsatadi.

Mazkur maqolaning maqsadi shaxslararo munosabatlarning oila mustahkamligiga ta’sirini ilmiy tahlil qilish hamda sog‘lom oilaviy muhitni shakllantirishning muhim jihatlarini yoritishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili

Shaxslararo munosabatlar masalasi ko‘plab psixolog, pedagog va sotsiolog olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Psixologiya fanida oilaviy munosabatlarning inson ruhiyatiga ta’siri alohida o‘rin egallaydi. Olimlarning fikricha, oiladagi ijobiy

munosabatlar insonning ruhiy barqarorligi, ijtimoiy moslashuvi va ma'naviy kamolotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Pedagogik tadqiqotlarda esa oilaviy muhitning farzand tarbiyasidagi o'rni keng yoritilgan. Ayniqsa, ota-onalar o'rtasidagi nizolar bolalarning psixologik holatiga salbiy ta'sir qilishi, ularda ishonchsizlik, agressivlik yoki ijtimoiy moslashuv muammolarini keltirib chiqarishi qayd etilgan.

Sotsiologik yondashuvlarda oiladagi kommunikatsiya sifati oilaning uzoq muddatli barqarorligini belgilovchi muhim mezon sifatida baholanadi. O'zaro hurmat va bir-birini tushunishga asoslangan munosabatlar mustahkam oilaning asosiy belgilaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda ilmiy kuzatish, tahlil, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Oilaviy munosabatlarning psixologik hamda ijtimoiy jihatlari ilmiy manbalar asosida o'rganildi. Shuningdek, shaxslararo munosabatlarning oilaviy muhitga ko'rsatadigan ta'siri nazariy jihatdan tahlil qilindi.

Asosiy qism: Shaxslararo munosabatlarning oila mustahkamligiga ta'siri

Oiladagi shaxslararo munosabatlar oila barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Oila a'zolari o'rtasidagi samimiy muloqot, bir-biriga nisbatan hurmat va e'tibor oilada sog'lom psixologik muhitni yuzaga keltiradi. Bunday muhit esa oilaning uzoq muddat davomida mustahkam bo'lishiga xizmat qiladi.

Avvalo, er-xotin o'rtasidagi munosabat oilaning asosiy tayanchi hisoblanadi. O'zaro ishonch va hamjihatlik mavjud bo'lgan oilalarda nizolar kam uchraydi. Bir-birining fikrini tinglash, muammolarni birgalikda hal qilish va hissiy qo'llab-quvvatlash oilaviy munosabatlarni mustahkamlaydi. Aksincha, e'tiborsizlik, qo'pollik va befarqlik oiladagi ziddiyatlarning kuchayishiga sabab bo'ladi.

Oiladagi muloqot madaniyati ham muhim ahamiyatga ega. Samimiy va ochiq muloqot oila a'zolari o'rtasidagi tushunmovchiliklarning oldini oladi. Psixologik tadqiqotlarga ko'ra, oilada o'z fikrini erkin bayon qila oladigan farzandlarning ijtimoiy faolligi va ruhiy barqarorligi yuqori bo'ladi.

Bundan tashqari, oilada hissiy yaqinlikning mavjudligi ham muhim omil sanaladi. Mehr-oqibat, g'amxo'rlik va qo'llab-quvvatlash insonda xavfsizlik hissini shakllantiradi. Natijada oilada o'zaro birdamlik va ma'naviy birlik yuzaga keladi.

Bugungi kunda axborot texnologiyalarining rivojlanishi ham oilaviy munosabatlarga ta'sir ko'rsatmoqda. Virtual muloqotning ortib borishi ayrim hollarda oila a'zolari o'rtasidagi jonli muloqotning kamayishiga sabab bo'lmoqda. Bu esa hissiy uzoqlashuv va tushunmovchiliklarni yuzaga keltirishi mumkin. Shu bois oilada jonli muloqot madaniyatini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Shuningdek, iqtisodiy qiyinchiliklar ham oiladagi munosabatlarga ta'sir qiluvchi omillardan biridir. Moliyaviy muammolar ayrim oilalarda stress va nizolarni kuchaytirishi mumkin. Biroq o'zaro hamjihatlik va sabr-toqat mavjud bo'lgan oilalarda bunday muammolarni yengib o'tish imkoniyati yuqori bo'ladi.

Natijalar va muhokama

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, oiladagi sog'lom shaxslararo munosabatlar oila mustahkamligining asosiy sharti hisoblanadi. O'zaro hurmat, ishonch va samimiylik mavjud bo'lgan oilalarda psixologik muhit barqaror bo'ladi. Bunday oilalarda farzand tarbiyasi samarali tashkil etiladi hamda ma'naviy qadriyatlar mustahkam shakllanadi.

Shuningdek, oilada kommunikativ madaniyatning rivojlanganligi nizolarni tinch yo'l bilan hal qilish imkonini beradi. Aksincha, qo'pollik, e'tiborsizlik va hissiy sovuqlik oilaviy ajrimlar hamda ruhiy ziddiyatlarning kuchayishiga olib keladi.

Demak, oilaning mustahkamligi nafaqat iqtisodiy omillarga, balki avvalo shaxslararo munosabatlarning sifatiga ham bog'liqdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, shaxslararo munosabatlar oilaning ma'naviy va psixologik barqarorligini belgilovchi muhim omillardan biridir. Oila a'zolari o'rtasidagi o'zaro hurmat, ishonch, mehr-oqibat va samarali muloqot oilaning mustahkam bo'lishiga xizmat qiladi. Sog'lom oilaviy muhit esa barkamol avlod tarbiyasining asosiy omili hisoblanadi.

Shu sababli oilalarda kommunikativ madaniyatni rivojlantirish, o'zaro tushunishni kuchaytirish hamda ma'naviy qadriyatlarni mustahkamlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa nafaqat alohida oilaning, balki jamiyatning barqaror taraqqiyotiga ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova V. Oila psixologiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
2. G'oziyev E. Psixologiya. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2019.
3. Mavlonova R. Pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Musurmonova O. Oila ma'naviyati va tarbiya asoslari. – Toshkent, 2018.
5. O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksi. – Toshkent, yangi tahrir.